

OPMERKELIJKE ZAKEN (5)

Krijgsraden leggen soms bedenkelijk lichte straffen op

door

PROF. MR. G.L. COOLEN

Een bijdrage, waarvan de titel is ontleend aan een uitspraak, in het jaar 1929 door de redactie van het MRT gedaan naar aanleiding van een vonnis van de krijgsraad te 's-Hertogenbosch.¹⁾

Inleiding

Soldaat Cornelis Koenraads, dienstplichtig stukrijder bij de 2e Schoolbatterij van het 2e Regiment Veldartillerie te 's-Gravenhage, is sedert zijn indiensttreding op 15 december 1927 vele malen tuchtrechtelijk gestraft; en ook eenmaal strafrechtelijk.²⁾ Als hij zich wederom misdraagt, is voor de korps-commandant de maat vol: hij straft Koenraads met plaatsing in de tuchtklasse voor de tijd van zes maanden. Het is het jaar 1928.

Op de dag waarop Koenraads de straf zal worden aangezegd, komt hij niet opdagen. Hij blijkt te zijn gevlucht. Als hij een maand later, op 27 november 1928, door de militaire politie te 's-Gravenhage wordt aangehouden, verklaart hij dat hij het besluit heeft genomen voortaan elke dienst te weigeren. Hem staat, zegt hij, slechts één doel voor ogen: ontslag.

Koenraads is bij zijn aanhouding gekleed in burger. Als hem wordt opgedragen zijn uniform aan te trekken, weigert hij dit; en hij blijft weigeren, halsstarrig.

Besloten wordt Koenraads naar de krijgsraad te verwijzen. Aldus geschiedt.

Het vonnis van de krijgsraad

Op 20 januari 1928 houdt de krijgsraad zitting. Na sluiting van het onderzoek wordt soldaat Koenraads schuldig verklaard aan (1) desertie, gepleegd in tijd van vrede, en (2) opzettelijke ongehoorzaamheid, waarbij de schuldige in zijn ongehoorzaamheid volhardt. De krijgsraad veroordeelt hem tot een gevangenisstraf voor de duur van drie maanden, met de bepaling dat de tijd die vóór de tenuitvoerlegging van het vonnis in voorlopige hechtenis is doorgebracht, bij de uitvoering van de opgelegde gevangenisstraf in mindering zal worden gebracht. Ook wordt hem de bijkomende straf van ontslag uit de militaire dienst opgelegd, zonder ontzegging van het recht om bij de gewapende macht te dienen.

Het vonnis lokt reacties uit

Het vonnis is voor kapitein Jhr. D.W. Sickinghe, batterij-commandant bij het 2e Regiment Veldartillerie, reden om in een (in het MRT geplaatste) bijdrage te stellen dat de militaire rechter zijns inziens in veel gevallen 'te lankmoedig' optreedt. Met name voor militaire delicten worden naar zijn oordeel veel te lichte straffen opgelegd. Hierdoor wordt 'de tucht in het leger aan het wankelen wordt gebracht'. Over de aan soldaat Koenraads opgelegde straf merkt hij op: 'In het kort komt het hierop neer, dat C.K. zijn zin krijgt. Hij gaat niet naar de tuchtklasse, hij wordt vrijgesteld van de voor anderen zoo drukkende herhalingsoefeningen en bij eene eventueel volgende mobilisatie lacht hij de brave Hendriken en hunne meerderen gladweg uit. Waarom is de batterij-commandant niet gehoord?

Hij had de rechter uitvoerig omtrent 's mans gedrag kunnen inlichten.³⁾

Ook de redactie van het MRT reageert, in een naschrift bij de bijdrage van kapitein Sickinghe. De redactie begint met vast te stellen dat zij de strekking van het betoog van kapitein Sickinghe 'niet onjuist' acht. Aan deze vaststelling voegt zij vervolgens toe:

'Het heeft ook ons meermalen getroffen dat de Nederlandsche militaire rechtscolleges in den regel zeer lichte, soms bedenkelijk lichte straffen opleggen, zoodat de militaire chefs daarin, bij de hun opgedragen, vooral in onze dagen zeer moeilijke en toch noodzakelijke handhaving eener strenge krijgstucht niet steeds den steun vinden, welken zij vooral ook van die zijde, als onmisbaar mogen verwachten. (...). Deze C.K. had het er évident op toegelegd om uit den dienst te worden ontslagen en daarnaar zijn (wan)gedrag bepaald. Maar juist daarom had de krijgsraad hem niet ter wille mogen zijn. (...). Door ontslag uit den dienst ontkomt deze dienstplichtige vooreerst aan zes maanden plaatsing in de tucht-klasse en aan de als gevolg daarvan en van verschillende andere straffen belangrijke verlenging van de werkelijke dienst. (...). Verder is hij vrij van twee herhalingsoefeningen telkens gedurende 17 dagen, van de jaarlijkse inspecties door den indeelingscommandant en eindelijk van opkomst bij een eventuele mobilisatie. Hiertegenover staan drie maanden gevangenisstraf, waarvan dan nog 54 dagen in vóórarrest doorgebracht, in mindering zijn gekomen.'⁴⁾

Het kan nog lichter

Op 19 februari 1926 verlaat huzaar der 1e klasse Rinus Brongers zonder verlof zijn korps, het 2e Regiment Huzaren, gelegerd te 's-Gravenhage. Hij begeeft zich naar Rijssel en treedt in dienst bij het Franse Vreemdelingenlegioen. Na ruim vijf jaar keert hij terug naar Nederland. Op 28 april 1931 wordt hij in de visitatiezaal van het station Roosendaal door een wachtmeester van de Koninklijke Marechaussee aangehouden. Hij wordt gedetineerd in het Huis van Bewaring te 's-Hertogenbosch en vervolgens naar de krijgsraad verwezen. Hem wordt ten laste gelegd: 'dat hij in de maand Februari 1926 zijn korps, in garnizoen te 's-Gravenhage, zonder verlof heeft verlaten en sinds dien tijd opzettelijk van zijn korps afwezig is gebleven, totdat hij op 28 April 1931 te Roosendaal is aangehouden'.

Op 2 juni 1931 houdt de krijgsraad zitting. Na sluiting van het onderzoek verklaart de krijgsraad wettig en overtuigend bewezen hetgeen huzaar Brongers is ten laste gelegd en veroordeelt hem tot een gevangenisstraf van de tijd van 34 dagen, met de bepaling dat de tijd die vóór de tenuitvoerlegging van het vonnis in voorlopige hechtenis is doorgebracht (van 28 april tot 2 juni) bij de uitvoering van de opgelegde gevangenisstraf in mindering zal worden gebracht.⁵⁾ Een bijkomende straf (bijvoorbeeld de bijkomende straf van ontslag uit de dienst) wordt hem niet opgelegd. Aan de hoogte (of beter: de laagte) van de straf wordt in het vonnis, zoals in het MRT gepubliceerd, geen enkele overweging gewijd.

Op 14 juli 1931 wordt het vonnis door het Hoog Militair Gerechtshof bevestigd.

---

¹⁾ De namen in deze bijdrage zijn (op één na) verzonnen.

²⁾ Krijgsraad Landmacht Den Bosch 23 april 1928, MRT 1929/30 (deel XXV), p. 247.

³⁾ Kapitein D.W. Sickinghe, De onbevrede strafmaat, MRT 1929/30 (deel XXV), p. 223.

⁴⁾ MRT 1929/30 (deel XXV), p. 226.

⁵⁾ Krijgsraad Landmacht Den Bosch 2 juni 1931, MRT 1932/33 (deel XXVIII), p. 150 .
